

EKLER DERGİSİ PROGRAMI

Umumî Merkez Heyeti, Türkçe söz yaratma yollarını herkese kolaylıkla gösterecek yolda bir kitabın gerekliliğini düşünerek, bu işe de heman başlamağa karar vermiştir. Gramer - Sentaks kolunun geçen iki yıllık çalışmalar sırasında çıkardığı anket kitaplarını, bunlara gelen cevapları, gene bu kolun Tarama Dergisi üzerine yazmağa başladığı Ekler Lûgatçesini ve Besim Atalay Beyin Kurultaya sunduğu «Ekler ve Kökler» tezini bir araya getirerek bir «Ekler Dergisi» hazırlamak üzere şu program yapılmıştır.

1 — Ekler Dergisi, doğrudan doğruya T. D. T. C. nin araştırmaları mahsulü olarak, herkesin düşüncesine sunulacak bir eser olacaktır.

2 — Ekler Dergisinde Türk dilinde kullanılan bütün eklerin bulundurulmasına çalışılacaktır.

3 — Ekler Dergisine alınacak ekler, bir kökün, yahut bir kökle bir veya bir kaç ek birleşerek vücut bulmuş bir kelimenin sonuna gelerek manaca az çok değişikliği haiz bir söz yaratan ve başlı başına manası olmayan ulamalar (affixes) dir.

Sözlerin müfretlik veya cemiliğini, müzekkerlik veya müennesliğini, nahiv rolünü (mefuliyet ve izafet gibi), zaman ve şahıs kategorilerini belirtmeğe yarayan ulamalara Belgi (désinence) denilir, Bunlar Ekler Dergisine alınmayacaktır.

4 — Ekler, alfabe sırasıyla dizilecek, fakat isim veya fiil teşkiline yaramak suretiyle rolleri başka başka olan aynı yazılıştaki ekler iki suretle gösterilecektir: isim teşkil edenlerin yalnız başına, fiil teşkil edenlerin ise hem başına, hem sonuna birer (—) işareti konacaktır.

5 — Türkiye Türkçesinde kullanılmayıp başka Türk lehçelerinde bulunan eklerin yanına parantez içinde kullanıldığı lehçenin kısaltılması yazılacaktır.

6 — Her ek için bir fiş yapılacaktır. Bu fişin baş tarafına ekin kendisi yazılacak, ikinci satır olarak vazifesi ve manaya verdiği değişiklik gösterilecek, bunun da altına misaller kaydedilecektir. Eğer ekin vazifesi birden fazla ise her vazife

ayrı ayrı rakamlarla gösterilip her birinin misalleri yazılacaktır. Bir fiş yetişmezse iki veya daha ziyade fiş birbirine bağlanarak doldurulur.

7 — Ekler yazılırken, bunların başka eklerle birleşerek yeni söz yaratma kabiliyetlerini meydana koymak için lüzum görülen yerlerde bu birleşik eklerden de örnekler fiş üzerinde gösterilebilir.

Mürekkep olan, fakat cüzüleri pek açık belli olmayıp bir ek gibi kullanılan eklerde bunların terekkep şekli hakkında mevcut malûmat kısaca fişe yazılır.

8 — Aynı ekin ses değişmeleriyle aldığı muhtelif şekillerden alfabe sırasıyla ilk geleninde o ekin türlü şekilleri birer birer gösterilir ve bunun diğer şekilleri alfabe sırasına göre yazılacakları yerlerde yalnız (Bak) işareti ile bütün şekillerin gösterildiği eke bağlanmak suretiyle geçilir.

9 — Ek fişlerini yazmak vazifesi Ekler Dergisi lâyiha muharririne aittir. Bu lâyiha muharriri U. M. H. ince seçilecektir.

10 — Lâyiha muharriri, ekler hakkında Cemiyetin elinde bulunan ve ayrıca kendi tetebbüleri mahsulü olan bütün kaynaklardan istifade edecektir. Gramer Kolunun şimdiye kadar neşrettiği (Türkçede Kelime Teşkili) adlı iki anket kitabı ile bunlara gelmiş olan cevaplar, Ahmet Cevat Beyin elinde bulunan eklerle ait bütün malzeme, Besim Atalay Beyin birer hulâsasını kurultayr tez olarak sunduğu (Ekler ve Kökler) ve (Men-Man) üzerine yazılmış iki eseri, Cemiyetin türlü kollarında ve bölüklerinde yapılmış, yahut hariçten Cemiyete verilmiş eklerle ait bütün etütler, lâyiha muharririne teslim edilecektir.

Lâyiha muharriri, bunlardan başka dile ait bütün eser ve kaynaklardan da istifade edecektir.

Lâyiha muharririnin ek fişlerini yazarken muhtaç olacağı kâtip, daktilo gibi tetkik vasıtaları, Cemiyetçe emrine verilecektir.

11 — Her harf ile başlayan eklerin fişleri bitince, bunlar daktilo ile çoğaltılarak kontrol heyetine verilir. Kontrol heyeti âzaları U. M. H. tarafından seçilecektir.

12 — Kontrol heyeti âzalarından her biri fişleri baştan başa gözden geçirecek, ekler arasında unutulmuş olanlar

için yeni fiş yapılmasına, yahut bir fişe bazı mülâhazaların ilâvesine veya bazı noktaların tadiline ait bir mütaleası olan bunu fişe bağlı beyaz kâğıt üzerine yazacaktır. Bir mütalea olmayan fişler için bir şey yazmağa hacet yoktur.

13 — Kontrol edilmiş fişler, son kontrolü yapacak arkadaşına verilir. Bu arkadaş U. M. H. nce seçilecektir.

14 — Fişler üzerindeki mülâhazalara göre, ilâve veya tadil edilmesi lâzım gelen noktalar hakkında bir ihtilâf zühur edecek olursa, mesele önce lâyiha muharriri ve kontrol heyeti âzaları ile son kontrolü yapacak arkadaşın mürekkep olan komisyonda, burada da katî bir karar verilemeyecek olursa U. M. H. nde müzakere ve karara raptolunur.

15 — Son kontrolden geçen fişler bir kere de U. M. H. nde okunur. U. M. H. nden geçen fişler, tadili icap edenlere karara göre şekil verilerek, son kontrolü yapan arkadaşın imzasıyla matbaaya gönderilmeğe hazır bulundurulur.

16 — Baskıya hazır bulundurulan fişlerin ne zaman matbaaya verileceği U. M. H. tarafından kararlaştırılacaktır.